XIII. évfolyam. Székelyudvarhelytt, 1910. április 10. 15. szám.

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet" hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél evre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanitóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számittatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Nemzetköziség és szocziáldemokráczia.

Székelyudvarhely, april. 8

A támadások között, melyekkel a magyarság szupremácziájának eszméjét illetik, elvi fontossággal csupán az az állitás bir, hogy a magyar szupremáczia csak visszaélésekkel tartható fönn s föntartásának minden eszköze a korszellem és a haladás kivánalmaiba ütközik.

Ha ez az állitás valóságot tartalmazna, akkor is lennének sokan, kik a maguk fajához hiven ragaszkodva, megvivnák érte a harczot s kitartanának mellette rendületlenül. Volt már időszak, midőn ez a faj erőtlenül és müveletlenül a nagy német kultura beolvasztásának ellenállt s a kor szellemével szembehelyezkedett. És azok, a kik az élő lények legutolsójában is természetesnek tartják az önfentartás ösztönét, természetesnek találnák azt is, ha ez a magyar nemzet is védi a maga lételét és föltételeit. Természetesnek találnák, hogy az az érzés, mely a maga fajához köti az egyeseket, minden okoskodásnál erősebb s vonakodik megérteni azt a logikát, mely e faj létjogát tagadja meg. A magunk családjához, a magunk szeretteihez okoskodás nélkül ragaszkodunk s elveszitésökbe önként bele nem nyugodhatunk. A kereszténység fenséges eszméje az örökkévalóság poézisével vette a földi elmulás eszméjét körül; az élet rövidsége s az elmulás kényszerüsége lelkünkre kérlelhetetlen bizonyossággal nehezedik. Tudjuk, hogy el kell mulni a régi nemzedékeknek, hogy az ujak jöhessenek; tudjuk, hogy a haladás örökerejü törvénye ez.

És mégis, elmult kedveseink sirján meg nem vigasztal az emberiség haladásának nagy gondolata s a jövendő uj nemzedék bennünket elmult szeretteinkért kárpótolni képtelen. A tehetetlenség érzete lesujt; tompa fásultság vesz a lelken erőt.

De midőn az elmulás nem szükségképpeni, midőn elháritására semmi más nem kell, mint akarat és energia: akkor azok az érzések erős, megrázó szenvedélyekké kell hogy váljanak és föl kell hogy ébresszék a nemzetben az önfentartás ösztönét. Soha az életerős, nemzeti érzés el nem ismerhet oly korszellemet, mely azt parancsolja, hogy neki pusztulni kell: soha a fenyegető veszedelemmel szemben a gyáva megadás nem lehet korszellem.

A nemzeti érzés következései ezek s azok, kiknél ez érzés egyedül dominál, hivei kell hogy legyenek bármily rendszabálynak, mely a magyar szupremácziát szolgálja, egyezzék bár a haladás és a kor szellemével, vagy legyen vele homlokegyenest ellenkező. Kiinduló pontjukból ez szoros konzekvencziával következik. Ez az érzelmek logikája.

A nemzeti *eszme* kiinduló pontja ettől különböző. Híveinek egész okoskodása más uton halad.

A mi szemünkben is nagy és magasztos a nemzet fönmaradásának eszméje, de az emberiség haladásának gátul szolgálnia nem szabad. Abban a perczben, melyben e nemzet már csak visszaélésekkel tarthatná fönn magát; abban a pillanatban, midőn etikai létjogát elveszitené: abban a pillanatban szétfoszlanék az a varázs, mely a mi szemünkben a nemzeti eszmét körülveszi. Nem tudnánk lelkesülni oly eszméért, mely az emberiség nagy problémáinak megoldásában már csupán csak akadály.

De éppen azért oly erős bennünk e nemzet fönmaradásának óhaja; éppen azért kivánjuk *minden áron és minden módon* a magyar szupremácziát, mert az igazi haladás, a produktiv alkotás és a kultura fejlődése ebben az országban *csakis* ezen az alapon lehető. Az általános emberi haladás követelményei és a magyar szupremáczia között a harmónia teljes és tökéletes. A mit a magyar szupremáczia érdekében kivánunk, kivánjuk a józan haladás érdekében is és a mi árt a magyar szupremácziának, ártalmas a haladás érdekeinek is.

Nemcsak azért káros a választói jog tulságos kiterjesztése, mert aláássa a magyar szupremácziát, hanem káros azért is, mert a széles tömeg — politikai éretlensége folytán — minden produktiv reformpolitikának akadálya. És magát a magyar szupremácziát sem csupán azért kivánjuk föntartani, mert ez a magyar faj érdeke, hanem azért is, mert az alkotó reformpolitika érdeke szintén ezt kivánja.

A ki az általános, *titkos* szavazati jog behozatalát ellenzi, az nem az abszolut igazság követelményeit kivánja megszoritani s nem a korszellem uj igazságainak ellensége. Az általános választói jog egyedül üdvözitő voltának eszméje sem nem uj, sem nem igazság s nem a mostani, hanem egy elmult kor szellemének a követelése. A tizennyolczadik század eszmekörének produktuma, a hozzáfüzött optimizmus és a tizenkilenczedik század tapasztalatai nem igazolták. Francziaország s Amerika széles alapon álló választási rendszere nem mutat fényes eredményeket, csak rossz és korrupt politikát. Szocziális alkotásokkal nem válnak ki ez államok s a pénz nyers hatalma sehol sem oly brutális, mint Amerikának szabad földjén, a népjogok évszázados virágzásának szinhelyén. Mások érdekeinek vagy saját szenvedélyeinek természettől való rabja a nép s a nyert jogokkal mindent és mindenkit szolgál saját érdekén s a tiszta belátáson kivül.

Rabja a fajgyülöletnek és rabja a felekezeti fanatizmusnak; rabja a demagógoknak s néha egy III. Napoleonnak is. A józan haladás irányitása tőle nem várható; az ő előitéleteivel és szenvedelmeivel üzérkedőknek ki nem szolgáltatható. Fölülről kell jönniök a reformoknak, érette, de nem általa.

De el *kell* jönniök a reformoknak s azokat tovább nem lehet halasztani.

Nemzeti küzdelmeink, pártos viszályaink, kicsinyes vitáink között a szegény nép szomoru sorsa nyomasztólag nehezedik reánk.

Mit ér a nemzeti nagyság minden fénye és ragyogása, ha a függetlenné és uralkodóvá lett magyar nép nem érzi ennek a nemzeti államnak gondoskodó kezét? Mit ér a legideálisabb czélokat kitüzve küzdenünk, ha a mi népünk az alatt küzködik a nyomorral, mely miatt az idealizmusig fölemelkedni képtelen?

Minden nagy ellenségünk között a legnagyobb az emberi *szenvedés;* könyörülő szivvel s soha meg nem szünő törekvéssel kell ellene küzdenünk.

Tegyük igazán hazájává a népnek ezt a földet; idegennek itt ne érezhesse magát.

Nagyszabásu, nemzedékekre terjedő föladat ez, mely békés, zavartalan, alkotó munkát kiván. A felekezetek harczának, az osztályok harczának, a fajok harczának ezt nem szabad megzavarni. A ki ezt megzavarja, nemcsak a magyar szupremácziát, hanem a reformalkotások alapját is aláásta.

A nemzetköziség eszméinek hirdetői abból indulnak ki, hogy a proletáriátus közös érdekei elsimitják a faji ellentéteket. Magyarország határain belül örömmel üdvözölnők ez eszmét, ha czélul tüznék ki és nem meglévő ténynek tekintenék. A szocziálizmus igy hasznos munkát végezhetne, szervezvén a népet a maga érdekeinek védelmére s *egységessé* — magyar néppé — szervezvén azt. A mily mértékben összeolvasztaná a fajokat, oly mértékben vétethetnék föl — az összeolvasztott elemek révén — a magyar alkotmányos élet faktorai közé.

De a magyarországi szocziáldemokráczia csak hirdeti a fajok jövendő egybeolvadását s *mielőtt* ez megtörténhetnék, kivánja a nép számára a politikai jogokat. E jogok megadása fölkelti a felekezeti és faji antagonizmust s az egybeolvadást lehetetlenné tevén, a *fajok harczát* idézi elő. Közjogi harczok helyett lennének faji harczaink s mérsékelt és soviniszta közjogi pártok helyett — a mit már végre tulhaladtunk — lennének pártok, melyek a nemzetiségi politikában válnak el egymástól mérséklet vagy sovinizmus szerint. Ez nemcsak a magyar szupremácziának, de a szocziális haladásnak sem érdeke.

A nemzetköziség eszméjének logikus folyománya az, hogy szóritsunk háttérbe minden oly faji szempontot, mely a reformalkotásokra alkalmas alapot lerontja s a szocziális alkotások érját lehetetlenné teszi.

A demokráczia eszméjének logikus folyománya pedig az, hogy szoritsuk háttérbe ama faji törekvéseket, melyek soha sem a derékség szempontjából, hanem mindig a faji szempontból vizsgálják az egyéni arravalóság kérdését; és hogy törekedjünk a kiválóság érvényesülésének demokratikus elvét *a fajok egymásközti viszonyára is alkalmazni.*

Éppen ez elv alapján jogos és helyes, éppen ez elv alapján a korszellemmel és a haladás érdekeivel is megegyező annak a fajnak szupremácziája, mely nehéz századok nehéz körülményei között is államföntartó nemzetnek bizonyult s melynek exponált helyzetében ma is történelmi nagy fontossága van. Ennek a magyar fajnak már akkor nagy államférfiai voltak, midőn nemzetiségeink létezéséről is alig tudott a világ s midőn mint jámbor pásztorok és jövevény telepitvényesek hurták meg csöndben magukat. Gazdaságilag, kulturailag és politikai öntudatban is, ez a magyar faj mostanig Magyarország uralkodó faja maradt; méltó ez uralomra és elég erős is megtartására. Hibáit fájlaljuk, keserüséggel támadjuk tévedéseit; de nem lehet nem látni, hogy a többi fajokhoz mérve még mindig magasan áll. Lesülyedni csak akkor fogna, ha politikai öntudatát elveszitené s engedne azoknak, kik szupremácziáját meg akarnák bontani.

Ha tehát nem akarják a nemzetközi eszme hivei, hogy a reformmunkát faji szempontok harcza zavarja meg, óvakodjanak a nemzetiségeket fölbujtani. Mert lehet, hogy ők azoknak faji törekvéseit honorálnák — bár a nemzetköziség eszméjével az összeférőnek nehezen mondható — de a magyar szupremáczia hivei azokat egyáltalán nem fogják természetesnek találni, s inkább félredobnak egyelőre minden reformalkotást, semhogy minden reformalkotásnak egyedül lehetséges alapjait engedjék lerontani.

Akkor aztán nincs, csak egy ut, melyen minden magyar embernek haladni kell s akkor a kérdés megoldására nincs más mód, mint ama

hires Galenus-féle reczept: quod non sanat aqua, sanat ferrum

Ennek a fajnak, országunkban a haladásra legalkalmasabb fajnak fönn kell az uralom jogát tartani, mert a kiválóbbnak érvényesülése minden igazi haladásnak mulhatatlan alapföltétele.

Hivatkoznak a külföld véleményére is. Nem számláltuk meg Európa szavazatait. De a mely nemzet igazságának tudatában, politikájának jogosságáról meg van győződve, nyugodt közönynyel várhatja be idegeneknek és ellenségeknek rosszaló nyilatkozásait. Tudjuk, hogy vannak, a kik a magyarság szupremácziáját nem helyeslik, tudjuk, hogy vannak, kiknek helytelenitését már létezésünkkel provokáljuk. Nyugodtan mondunk le helyeslésükről, azzal az önérzettel, melyet álláspontunk igazságossága ad s nem fogjuk szavazással eldöntetni, hogy vajjon szabad-e élnünk vagy sem.

A nemzetnek energiája és önérzete adja meg létjogát. **R.**

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, április 9.

Siker és érdem.

Pártok sikere egy nemzet életének a czéljaihoz képest csak eszköz lehet; önczéllá sohasem emelkedhetik. És a pártok sikerében is megbecsülni való érdem csak annyi lehet, amennyire eszközül szolgálhat a nemzet életczéljának az eléréséhez. Ebből a szempontból nézve, nehéz itéletre kell jutnunk, ha azokat a kormánynyilatkozatokat halljuk, melyek az uj kormánypárt kebelében duló elvi és felfogásbeli különbségeket elsimitani akarják. Ugy szólanak ezek a simitó nyilatkozatok, hogy hiszen megvannak ezek a különbségek a pártban is, a kormányban is, de ezek nem aktuálisak. A fő most, hogy a pártra nézve a választás sikerüljön. Hogy mik legyenek az irányelvei bizonyos teendőkre, a nemzet czélját érdeklő intézményes változtatásokra nézve, — az csak részletkérdés, majd eligazodnak rajta később.

Mi tartja hát össze az uj kormánypártot, ha a nemzeti élet továbbvitelére irányelvei még nincsenek? Egyedül az a negativum, hogy az uralkodóval való béke kedvéért semmiféle olyan követelményért nem küzdenek, ami a nemzet állami és gazdasági függetlenségét elérni törekszik. Tehát a nemzeti élet stagnácziójának fenntartása, a nemzet természetes czéljainak elhanyagolása, a legalsóbb szervezetben is élő szabad mozgás utáni vágy elaltatása, a magasabb rendü életért való küzdelem abbanhagyása: ez a sok, sok munkátlanság, ez a munkapárt eszmei alapja.

E munkátlanság sikere most a fő a kormány nyilatkozata szerint. Hogy tenni valók is lesznek, s többi közt a választójog kiterjesztésének kérdése a nemzeti élet jövő alakulását is érinti és igy arra nézve biztos iránnyal is kellene birnia a nemzetvezetésre vállalkozott kormánynak, — az mellékes. A nemzet czélainak ápolása mellékes A nemzeti élet fejlődéséről való gondoskodás mellékes. A fő az, hogy a nemzeti élet czélját legközvetlenebbül ápoló függetlenségi törekvéseket elhallgattassuk, s hogy ez a letörés a választások utján sikerüljön.

Csak a siker legyen meg, akkor rá lehet mázolni esetleg az érdem szineit is! Ez a felfogás az egyedüli benső gondolat, mely az uj kormánypárt heterogén, s magasabb czélok terveitől irtózó és kisebb czélok tudását is kortesfogásként kezelő elemeit összetartja. Bizonyára nem sok az erkölcs az ilyen összetételekben. Mert erkölcs az, ami a közület s igy a nemzet javára a legjobbat akarja. Az olyan alakulat pedig, mely semmit se akar, sőt ennél tovább és alább jutva, a nemzeti életért való jó törekvések letörését számitja elérendő sikerül, — bizonyára jót nem akarhat. Ha tehát sikerre számit, ez bünös számitás, mert rosszakaratu. És ha sikert ér el, ez a nemzeti élet fejlődése szempontjából csak veszteség, de nem érdem. Amit a nemzeti élet fejlődésére vonatkozó törekvésekből letör, az lesz a megsiratni való; ami sikert pártként való érvényesülésében elér, az lesz a nemzeti életre nézve a legsulyosabb sikertelenség.

Az érdem igazi koszoruja pedig nem ezekre a szomoru sikerekre fog ráteritődni, hanem a nemzeti élet fejlődéseért való küzdelem félretolt, elhallgattatott szellemére.

Egyik kéz a másik ellen.

Nem politika már az, amit még tovább tárgyalni akarunk. De összefügg a legfeltünőbb politizálás jelenségével, a képviselőválasztások sok hercehurcájával, hangos csatazajával. Csakhogy belevág a néperkölcsök mélységébe, amit minden kulturáliséletre törekvő állam kifejezetten javitani akar és nem rontani. A képviselőválasztások most megindult uj csatazaja is azonban éppen ellenkezőleg, legbőségesebben a néperkölcs romlásából akar táplálkozni. Nyiltan hangzik országszerte, hogy a kormány sok pénzzel készül a választásokra. Halljuk itt is, ott is, hogy a leküldött, a pénzzel ellátott jelöltek kötelezvényeket vesznek megvásárolt szavazatokról.

Észleljük aztán ez erkölcsrontás másodlagos jelenségeit. A kerületek népe itt is, másutt is pénzre éhez a szavazata ellenében. Egyes községek nem is szégyenlik nyiltan bevallani, hogy amennyi ezrest elvesztegetett a kormány a hirbedt iglói választáson, annyit ők is várnak. Sőt még többet. A tetejébe még egy kis eszem iszomot is, meg minden egyéb kedveskedést. Gyöngyéletet egy pár napra; aztán üsse a kő az ország dolgát.

Szomoru tünetek ezek, mert egyuttal azt is jelentik, hogy a nép gondolkozni nem akar. Gondolatait hamar elrepülő, hirtelen jött s ebül elmenő pénzértékkel ki lehet verni a fejéből. Gondolat nélkül pedig nem tud meggyőződés érlelődni, nem tud léleknemesbülés beállani, s igy mivelődés se lehet. Másfelelől azonban a nép lelkiismeretét rászoktatja, rádurvitja a megvesztegetések divatja olyan felfogásokra, hogy nem mind bün az amit annak ir a törvény, s szabad lopni, csalni, lelket vásárolni, csak rajta ne kapjanak.

Minden állam törvényszékeket tart pedig, hogy kinevelje népét a bünözés hajlamaiból. Iskolákat emel a néperkölcs finomitására. Pénzt költ igy szellemi javakra, hogy az anyagiasságot, minden szeretetlenség és bün termőtalaját kiirtsa a lelkekből. Ezt teszi a mi államunk is az egyik kezével.

A másik kezével azonban, a kormányzat pártpolitikai működésével elköltmégegyszer annyi pénzt, hogy a népet anyagias gondolatokra, bünös felfogásokra szoktassa. Az egyik kéz, a törvény rásujt a megvesztegetés bünére; a másik kéz, a kormány pártkasszája legnagyobb erővel terjeszti ezt a bünt. Talán-talán nem is sokat kellene keresnünk azt a a helyet, ahol például mostanában több pénzt irányoztak elő a megvesztegetésekre, mint a megvesztegetés üldözésére hivatott törvényszékre.

Furcsa tréfa ez mégis. Valamelyik pénzt meg lehetne spórolni. Ha maga az állam végrehajtó hatalma áll be bünterjesztőnek, akkor ne állitson törvényszékeket, se iskolákat, se egyéb müvelődést terjesztő intézményt. Nincs erre szükség, ha ennek hatásait a ráforditott költségnél még több pénzzel, s a néperkölcsök rendszeres rontásával igyekszik ellensulyozni.

Törvényhatósági közgyülés. Udvarhelyvármegye törvényhatósága április havi közgyülét 15 ikén tartja meg. A közgyülés meghivóját Dr *Sebesi* János alispán a napokban küldte meg a bizottság tagjainak. A tárgysorozat mindössze 56 pontból áll s a 42 pontból álló községi ügyeken kivül, hivatalos előterjesztéseket ölel fel.

A fecskemadár.

Egy sötét foltocska himbálózott az éjjel jól megmosott tiszta levegőben. Még mindig falusi szemem van; mindjárt kitaláltam, ki az, ki a levegő hullámaira dobálja magát és napsugárban fürödve ereszkedik lejebb és lejebb.

Ez az első fecske, a kit az idén látok. Az első hiradás a magasabb régiókból, hogy mégis csak lesz tavasz. Az első tavaszi dal, mely édes ritmusokban röppen el a fejünk fölött.

Nincsen költészet, hacsak az örökkévaló természet nagy mozgásaiban nincsen. Mink csak utána pöngetjük a szent életharmóniát a mi gyatra csimpolyáinkon!

Két napja leszedtem a téli deszka-ablakot a félszerről. Ha megjönnek szegénykék, lássák, hogy a régi gazda még megvan és barátsággal fogadják őket. Ugyis fáradtak. Azután majd együtt fogunk nyaralni, ha Isten segit.

Hogy *ők* lesznek-e valóban is; ki tudja azt? A mennyire gyönge emberi ésszel föl lehet érni a fecskék életét, ők lesznek. Tulajdon azok, a kik kora ősszel nagy karikázás közt eltávoztak. Vagy a fiaik, a kik azóta már „megemberedtek". Mindegy. A fecske visszatér ugyanarra a helyre, a hol a mult évben fészkelt. Még a verebet is kimarja fészkéből, pedig az sokkal erősebb. Vagy legalább is sokkal szemtelenebb.

Dehát merre jártak addig? Csak a tömegről tudjuk. Afrika belsejében, az egyenlitővonal két oldalán „telelnek". Leginkább Asszuántól ugy a Zuluföldig. A fekete emberek országaiban és az oroszlánok földjein. A társaság mindenesetre elég előkelő; de azért ők mégis idejönnek hozzánk — haza. És nem röstellik azt a borzasztó nagy utat, át a homoksivatagon, át a Közép-tengeren és végig föl hozzánk, de még tul mirajtunk is, tul egy kicsit az északi sarkkörön is. Mert irva vagyon, hogy Herman Ottó, a mi mély elméjü és nagyszivü tudósunk még Tremsőben is talált fecskefészket.

Merrefelé jönnek: még titok, mint sok minden az ő érdekes életükből. Hogy egyenesen Olaszország és a Balkán földvonala irányában jönnek: hozzávetés. Lehet az az ut görbébb is, mivel némely megfigyelés azt mutatja, hogy vándorló fecskék a levegőben a melegebb légáramlatokat keresik. A sciroccóval szeretnek jönni.

A mikor eltávoznak, mindenki láthatja, hogy az sem megy csak ugy toronyiránt. Karikáznak, keresgetnek valamit és nem is vándorolnak, hanem inkább csak ugy *harapóznak* tovább. A szerint, a mint valami természeti ok szoritja őket. Aligha a hideg vagy élelemhiány. Szeptember derekáig még nyár van. Visszafelé már nem jönnek ilyen csoportokban, azt is ők tudják miért. Titok még ennek a vándorlásnak a javarésze, mint a hogyan a népvándorlás igazi okát sem találták még ki.

Utközben sok vész el a szegényekből. Hajósokkal beszéltem, a kiknek hajóján százanként pihentek meg. És egyet sem ottek meg belőlük a matrózok. Az utonjárók közt nagyobb a becsület.

Harmadéve egyszer a pesarói piazzán mászkáltam és nézegettem, mi mindent árulnak? Árultak ott még sárga tökvirágot is, a mi — ugy mondják — kitünő saláta, de kiránytva is jó, mint nálunk a bodzavirág. Egyszerre csak sok aprócska megkoppasztott madarat látok. A bőrük is le volt rántva a szegényeknek. Megkérdeztem a kofát:

— Micsoda madár ez?

A bestia még a nyelvével is csettentett, ugy kinálta:

— Rondine, signor, rondinelle!

Kis hija, hogy fejbe nem vágtám: pedig az ott divat. A vándorló madarakat ezrenként fogják el és válogatás nélkül megeszik. Itáliában három dolog ellen sem királynak, sem pápának nincs semmi ereje: a késelés, a madárfogás, meg a borravaló ellen. Különben mink csak éppen hogy a madárfogás dolgában vagyunk már valamelyest jobban.

Hogy milyen gyorsasággal tudnak ezek az édes kis madarak röpülni, arról is tudunk már valamit. Egy német tudós óránként 90 kilometerre becsüli. Egy franczia — a ki a levegőben bogarászó fecske röpülését mérte ki — 250 kilometerre teszi, a mi szinte lehetetlen. A 100—120 kilométer sebességgel futó automobilokon olykor megesik, hogy az uton átröppenő fecskét leütik, a mi azt jelenti, hogy már ekkora gyorsaságról is csak fogyatékos tapasztalata van a fecskének.

Jóval biztosabb egy olasz tanár, Spallanzani számitása, a ki Paviában egy fecskefészekből kifogta az öregeket. Vasuton azonnal Milanóba vitte és ott szélnek eresztette őket. Tizenhárom percz mulva már otthon voltak a kicsinyeiknél, a mi átszámitva, órán ként 140 kilométeres maximális gyorsaságnak felel meg. Ha tehát például Székelyudvarhelyről reggel kilencz órakor a fecske utrakél, légvonalt véve, már déli tizenkét órakor Budapesten a Bazilika párkányain pihenhet. A természet gondoskodott arról, hogy a mi legkedvesebb madarunk a hirtelen lecsapó hidegtől megmenekülhessen. Gyorsaságával a legőrültebb fagyos szélvészt is megelőzheti, mivel annak a gyorsasága nem több 50—60 kilométernél.

Az emberi tudás keserves terjedését mutatja az is, hogy még százötven év előtt is közhit volt Európában, hogy őszkor a fecskák a — *holdba* költöznek el. Maga a tudós vizsgálódás is csak nagy későn jutott arra a gondolatra, hogy déli, melegebb

HIREK.

Székelyudvarhely, ápril. 10.

Székely nyelvészet.

— Irta *Fülöi Sz. Lajos.* —

Nyelvészeti tekintetben minden a népből indul ki és a néphez vezet. Innen van, hogy a nép a legelső és legnagyobb nyelvész. Csodálatos érzéke van ugy a szavak, mint az egyes fogalmak megteremtésében.

Valamelyik napilapunkban olvastam volt, hogy annakidején a pesti vigadót (redout) igy akarták visszaadni: kedvör, kéjvárda, vigalda, üdülde vagy üdlelde, rajonda, gondilla Végre is győzött *Horváth* Lajos miskolczi ügyvédnek a „*Vasárnapi Ujság*“ utján ajánlott elnevezése: vigarda. Az okos tudósoknál azonban mindig okosabb nép akkor már *vigadónak* hivta az uj épületet és szerencsére el is temette a vigardát.

Romániában a fensőbb körök nyelve annyira el vannak francziásodva, hogy a köznép nem, vagy csak alig érti meg az uri népet. Nálunk ellenben az utolsó falusi ember is azt a nyelvet beszéli, melyet a legelső irodalmi ember. Csak a dialektusban és néha a mondatszövésben térnek el egymástól.

Hogy a nyelvnek a nép valóságos mestere, példa rá *Lajos* bajor herczeg. Mikor ugyanis megvette sárvári uradalmát, első dolga az volt, hogy megtanuljon magyarul. Vett is grammatikát de nem sokra ment vele. Ekkor dicsőült királynénkhoz fordult s tőle kért tanácsot a ki olyan gyönyörüen beszélte hazánk nyelvét.

— Fogadj magyar kocsist — mondotta a királyné, mert tudta, hogy a herczeg, aki nagy lókedvelő, igy leghamarább megtanul magyarul. A tanács pompásan be is vált. Lajos bajor herczeg kitünően megtanult magyarul és ha otthon, Sárváron, puha kalapjában, székelyposztó zekében járja a cserjést, olyan jó komposszeszszor, hogy kivánni sem lehet különbet.

Mondhatok egy másik példát is. Egy *Husi* nevü kabai munkás ember ékes szavakkal kivánt az ujesztendőre boldogságot Darányi volt földmivelésügyi miniszternek. A miniszter viszonzásul három szép könyvet, köztük Arany *Toldiját* küldötte meg a kabai munkásnak. Husi megkapta a könyveket; örömében ismét levelet irt a miniszternek, amelyben többek között azt is mondja, hogy együgyüvé ges elméjével nem talál szavakat öröme kifejezésére és köszönetet mond. Kabán sokan nézegetik a miniszter ajándékait, a szép könyveket. Husinak fölötte tetszik Arany *Toldya*. Váltig mondogatja.

— Mintha csak parasztember pöndöritette volna ki, ugy megértem.

Azt gondolom. hogy ennél a nyilatkozatnál találóbb és szebb birálatot még senkise mondott Arany Toldijáról, kivéve az akadémiát, amely a kitüzött pályadijon felül jutalmazta meg ezt a szép müvet.

Körülirásos szavak, miket leginkább a nép csinált: *tálbafött*, *világlátott*, *félkegyelmü*, *bulátott*, *földrészeg*, *földsüket*, *istenitélet* (menykő) *tátottszájú*. Ezt a szót az irodalmi nyelvben is olvastam, Ábrányi Korméltól használva. *Körelepcsent* (lepény), *közkertes*, (tőszomszéd), *körömszakadásig* (teljes erővel), *magvaváló* (szilva), *magvavétlen* (pl. lószemü szilva), *korombeli* (egykoru), *édesegy* (testvér), *jóidején*, *jókeletü*, *jóiható*, *jóehető*, *jórendjén*, *ablaktalp*, *harangláb*, *szekérderék*, *facsarávizes*, *anyaszültmeztelen*, *baloghajtásnyira*, *háromfertályos* (félbolond), *azonmelegibe* (idejekorán) *pokolsár* (gázzaltelt iszap), *egyvégtibe* (egészhosszában). *Tarisnyálni*. Ez is a nép által csinált egyik tősgyökeres szó. A székelyföldön ugyanis gyakran lehet hallani: *Kinek tarisnyálsz? Nekem ne tarisnyály! Tarisnyálj a nemzetségednek!* stb.

Szószerinti értelemben véve a székely gazda, családtagjait, cselédeit „*tarisznyálni*“ szokta, amennyiben ellátja őket ételnemüvel (leginkább: szalonna, turó, hagyma, só és kenyér). Igy küldi őket a mezőre, erdőre dolgozni.

Átvitt értelemben pedig „*rendelkezést*“ jelent, amennyiben kinek ételt adunk, afelett hatalmat is gyakorolunk.

Ily formán szoktunk aztán indignálódni: Kinek tarisnyálsz? Tarisnyálj a nemzetségednek! (Folyt. köv)

—

Széchenyi emlékezete.

Széchenyi István gróf halálának évfordulóját és benne a „legnagyobb magyar“ emlékezetét ünnepeltük április 8-án. Ünnepeltük és nem felujitottuk. Mert ugyan van-e szükség Széchenyi emlékének felujitására? Hiszen még talán sirján sem hervadtak el a virágok; hogyan hervadtak volna el azok, melyeket lelkünkbe ültetett? Amint a természet ősereje mulhatatlannak őrzi, amit megteremtett: a szellemnek igazi ősereje is elenyészhetetlen magvakat vet az emberi szivekben. Amit Széchenyitől kaptunk valaha: nemzeti erőt, hitet és reményt, mindez ma még tudatos, szoros kapcsolatban van az ő nevével.

Mi volt ez az ország Széchenyi előtt és mivé lett utánna? Helyezkedjünk csak vissza a történelmi háttérbe és vakitó világosság tör elő az évszázadok homályából.

Körülöttünk minden megváltozott. Egyfelől a franczia forradalom által ujjászületett világ, másfelől a mi megkésett nemzetünk. Egy töredék a régi világból telve középkori maradványokkal. Egy érző idegcsomó leszakitva az idő testéről.

Mi voltunk az az elátkozott sziget, amely ott áll mozdulatlanul a viharos tenger közepén. Mellettünk minden él, minden mozog. Partjainkat tépik, mossák a csapkodó hullámok. Idegen nyelven tanitanak és kormányoznak bennünket. Ipar, kereskedelem, belterjes mezőgazdálkodás, hitel sehol. Pénzforgalom semmi, de ami a legfőbb, még egységes nemzeti közszellem sincs. A nemzet egy pár százezer nemes emberből állt. Még a jobb hazafiak is, akik a nemzetért tehetségük szerint áldozni hajlandók, a régi, megrögzött szokásokat összezavarják a nemzeti szellem lényegével s a magyarság emelkedésének főtényezőjét nem abban látják, amit az előitéletektől szabad ész javasol, hanem abban, amit az idő lassan életszokásaiként szentesitetett.

E sötétségben gyujtott világosságot, a formátlan kaoszból teremtett uj rendet, uj világokat — Széchenyi.

Ő volt az, ki a vészharang szaggatott és idegrázó hangján hirdette, hogy nincs idő a késedelmezésre, bárkánk lyukas a viz omlik belé, a magyar órái meg vannak számlálva. Joggal nevezhetjük tehát őt *a magyar nemzet megváltójának*.

Széchenyi István gróf nagysága leginkább azáltal válik szembeötlővé, hogy még az ő nagy kortársai közt sem volt olyan, aki e követelménynek oly teljesen megfelelt volna, mint ő. A nemzetet szabaddá és gazdaggá tenni, de egyszersmind megtartani a mult nagy hagyományainak szeretetében: ezt a két nagy eseményt ugyszólván megtestesitette közéleti egyéniségében, de nem mint puszta keretet, hanem mint termékeny talaját a népélet felvirágozásának és a nemzeti nagyságot szolgáló alkotásoknak.

A *Tegnap* és a *Ma* Magyarországának különbsége mutatja igazán az ő államférfiu nagyságát. A szomoru enyészet képe volt a mult. Egy erőteljes reményt sugárzó élet hajnala — a jelen.

Senki szemét ebben meg ne tévesszék, se el ne homályositsák a fonákságok, a melyekkel má a nemzeti élet küzdelmeiben találkozunk.

Széchenyi István gróf halálának félszázados évfordulóján a kegyelet szent érzésével tekint a nagy ember sirjára az egész nemzet. Lánglelkét ott találjuk, hová egész életében, minden gondolatával, szociális érzéstől tuláradozó szivének minden dobbanásával törekedett, amelyben élt és amelyben mindenkorra meg fogja tartani helyét: a nemzet szivében. Ott van nemcsak kegyeletes emlékü, hanem egész köz- és magánéletünknek ható, eleven erkörcsi ereje gyanánt.

Ott van minden magyar szivében s ott lesz abban a jövőben is, melyről álmodott és amelyről mi álmodunk. **M. E.**

—

Szinügyi bizottsági ülés. A szinügyi bizottság *Gotthárd* János polgármester elnökletével f. hó 3 án ülést tartott, melyen tárgyalták az országos szinészegyesületnek azon megkeresését, melyben az egyesület nyugdijintézete részére pótdijak szedésének engedélyezését kéri. A bizottság áttette az ügyet a kerületi választmányhoz egyöntetü eljárás céljából. Elhatározta a bizottság, hogy jövőre jobb alkalmat nyujtson a tisztviselőkarnak, de általában a közönségnek a szinházbajáráshoz, miszerint a bérleti dijakat havi részletekben előre összegyüjti, amint ez a rendszer, a kerületbe tartozó más városokban is fényesen bevált. Ezáltal mig egyfelől biztositva lesz a direktor egy tisztességes bérlet tekintetében, addig a közönség anélkül jut a szinházbajáráshoz, hogy egy, vagy két havi budgetjét kellene megterhelnie. Végül a választmány magát huszonöt tagra kiegészitette.

Casinói gyülés. A Casinó folyó hó 4 ikén *Ugron* Ákos elnöklete mellett rendkivüli közgyülést tartott. A közgyülés kimondta, hogy a Szabó Albert-féle házat megvásárolja, azonban végérvényesen határozni ez ügyben nem tudtak, mivel a kölcsön ügye nem volt kellően előkészitve. Az ügyet egy ujabban összehivandó gyülésen döntik el. Ezután a Dr *Mezei* Ödön alelnök és *Becsek* Aladár titkár lemondásával megüresedett helyeket töltötték be. Az előbbire *Soó* Gáspárt, az utóbbira *Biró* István tanárt választották meg.

---

országokba vándorolnak. Johnson angol tudós nem sokkal a nagy franczia forradalom előtt még apróra leirja, hogy a fecskék ősszel csoportokba verődve belevetik magukat a vizbe és a folyamok iszapjában alusznak tavaszig. Ezt az „igazságot“ persze a hüllőkről és halakról vette. Egyébiránt ez még sokfelé ma is néphit.

A fecske azonban a levegő és a napfény madara. Még a sas sem annyira, mint ő. Az életnek e két tiszta nagy elemében él és ez a nemes életmód szinte költőivé teszi az ő kedvességét a mi szemünkben, a kik czifra és egészségtelen odvakban élünk.

Nem is tud másképpen táplálkozni, mint ugy, hogy a levegőben kapkodja el a legyeket, molyokat és apró pilléket. Tehát hasznos madár is nekünk, leszámitva a méheket, bár ezek közül is alighanem csak a heréket fogdossa el, mivel azok nem tudnak szurni.

A mikor pedig kicsinyeit táplálja, buzgósága szinte leirhatatlan.

Kétazer költenek, májusban és augusztusban. Egy-egy fecskepár 8—10 fiókát nevel. Egy honfitársunk (Vidonyi) türalmesen megfigyelte, hogy egy fecskeanya mennyit visz a fiókáinak? Reggeli négy órától este kilenczig 538-szor fordult meg mindenféle jóval a fészkében.

És micsoda finom megérzése minden kis veszedelemnek! Nyáron sokszor megfigyeltem, hogy a különböző veszedelmekre különböző hangjuk van. Elég volt a félszer-ablakba valami idegen tárgyat tenni, hogy már messziről meghalljam a levegőben a gyanut. Mi ez? Néhány keringés után azonban már berepültek.

A macskának és más efféle fenevadnak már borzasztó ellenséges visitás jár. Azonnal fölfedezték, ha még ugy el is bujt a bokrokban a bestia. Sőt a visitásra a szomszéd fecskék is azonnal ott voltak segiteni. Olykor egész csapat.

Nálunk egyébiránt négy fajta fecske van. A *parti fecske*, a ki agyagos partok oldalában, lyukakban lakik és szép fehér a torka. A feje alig látszik. A *molnár-fecske*, (néhol lármás fecske), a ki onnan vette a nevét, hogy kivált a malom-házakban, de nem az udvaron, hanem a külső szogletekben, szorosan egymás mellé és fölé épitett fészkekben társaságosan él. Azután a *füsti fecske*, a mi eresz alatt fészkelő barátunk. Van még egy nagyobb fajta egészen fekete fecske is, a mit nálunk olyik helyen *czigány-fecskének* neveznek. Ez régi romokban és meredek sziklás helyeken szeret lakni. A mi tengermellékünkön igen sok van. Itt fölebb is látom olykor. Egészen fekete, csoportokban röpköd és igen éles hangon visit.

A füsti fecskét ismeri mindenki legjobban. Hozzátartozik a ház barátságos, családias képéhez. Nem is lakó, hanem családbeli. Ő pedig — ugy mondják — védi a házat a villámcsapás ellen. A gyerekeket azzal ijesztik, hogy ha a fecskefészket bántja, a tehén véres tejet ad.

Hogy visszagondolok sok mindenre, a mi dolgom volt az életben az ég legszebb madarával, mindig hálával vegyül bennem az iránta való szeretet.

Egyszer igen nagy beteg voltam és volt vagy négy öt nap, a miről egyáltalán semmit sem tudok a magam eszétől. Azután megint volt egy reggel, a mikor a nyitott ablakon át, az első hajnali fénnyel, a zöld ákáczlombok közül valami kimondhatatlan édes csicsergés áradt be hozzám, a szenvedőhöz és lassan földeritette az én nagy lelki sötétségemet. A fecskéink csevegték el az ablak alatt az ő hajnali mondókájukat, a miből én csak ezt az egyet értettem:

— Élek, élek, élek! *K.*

Pártvezérek a Székelyföldön. *Justh* Gyula f. hó 20-ika táján nagyobb számu volt képviselőkből álló társaság kiséretében Székelyudvarhelyre érkezik, amidőn Dr. *Válentsik* Ferencz volt képviselő és képviselőjelölt megtartja programmbeszédét. Gróf *Apponyi* Albert szintén felkeresi a közeli napokban a székelységet, amennyiben a Kossuth-párti jelöltek érdekében Csikvármegye több községébe utazik.

A polgári leányiskola Széchenyi emlékezetét a következő műsorral ünnepelte: 1. Himnusz énekelték a növendékek. 2. Sajó S.: Magyarnak lenni. Szavalta *Maráth* Klára 4. o. t. 3. Ünnepi beszédet mondott *Musza* Mária polg isk. tanitónő. 4. Árpád apánk... Énekelték a növendékek. 5. Tóth K.: A meghalt Széchenyi. Szavalta *Sándor* Irma 4. o. t. 6 Szózat. Énekelték a növendékek.

Halálozás. Egy derék, köztiszteletben álló puritán férfiu hunyta be szemeit: *Kassay* F. József kir. tanácsos, nyugalmazott pénzügyigazgató f. hó 8-ikán váratlan elhunyt. Haláláról a család a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Alulirottak a sziv legmélyebb fájdalmával tudatják, hogy a felejthetetlen szerető jó férj, apa, nagyapa és jó rokon *Kassai* Farkass József kir. tanácsos, nyugalmazott pénzügyigazgató f. hó 8-ikán reggel 4 órakor fáradhatatlan munkás életének 64-ik és boldog házasságának 33-ik évében, váratlanul elhunyt. A boldogult hült tetemét folyó hó 10-ikén d. u. 3 órakor fogjuk a Petőfi utca 4. szám alatti gyászházból a ref. sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Legyen áldott emléke és nyugalma csendes! Özv. Kassai F. Józsefné *Petry* Katalin neje. *Paula* férj. Ravasz Árpádné, *Béla*, *László*, *Gyula* gyermeki. *Ravasz* Árpád, veje. *Ravasz* Paula. unokája, *Lina*, *Albert* testvérei.

Szabó Ferencné született *Kapcza* Anna folyó hó 6-ikán Segesvárt elhunyt. A gyermekeit odaadásig szerető jó édes anyát pénteken délután temették el a helybeli róm. kath. sirkertbe általános részvét mellett. Halálát gyászolják: *Szabó* Ferenc, mint férje. *Balázsi* Lajosné, mint édes anyja. *Mátyás*, *György*, *Berta* férj. Rösler Károlyné és gyermeke. *Ágnes* férj. Sántha Józsefné és gyermekeik. *Károly*, *Mariska*, *Dénes*, mint gyermekei.

Jancsó János városi pénztári ellenőrt és nejét szül. *Balázs* Rózáliát sulyos gyász érte; egyetlen fia, *Béla*, életének 22-ik évében folyó hó 7-én kinos szenvedés után jobblétre szenderült. A szülők fájdalmát enyhitse a jóbarátok és ismerősök őszinte részvéte.

A kereskedők és kereskedőifjak otthon-egyesülete folyó hó 23 án, szombaton este 8 órakor tartja *Fernengel* Gyula elnökletével saját helyiségében rendes közgyülését. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárnok és pénztár-vizsgáló bizottság jelentése. 4. Leltár és könyvtár vizsgáló bizottság jelentése. 5. Folyó évi költségvetés megállapitása. 6. A házbérszerződés előterjesztése. 7. A választmány megválasztása. 8. Állandó pénztár vizsgáló bizottság megválasztása. 9. Reklám-estély elszámolása. 10. Inditványok.

Szent Antal-estély. Folyó hó 3-án tartatta ezen évad záróestélyét a helybeli szent Antal-társulat. *Füstös* Gyula ügyes bekezdő éneke után *Dézsy* Ilona szavalta Szent Ágnes cimü költeményt, igen jó előadással. Nagyon kedves volt ifj. *Szemerjai* Károlyné éneke, melyet *Schaffent* Frigyesné kiváló zongorajátéka egészitette ki. *Ferenczy* Margit a tőle megszokott módon igen finom szineszéssel játszott néhány dalt cimbalmon. Gróf *Mikes* János főesperes köszönetet mondott záróbeszédében ugy a rendezők, mint a működőknek, valamint a közönségnek, hogy lehetővé tették 16 szegénynek a téli hónapokon keresztül a hetenkint 2-szeri jóellátást, végül köszönet mondott a fógimnázium igazgatóságának, mert a termet az estélyekre mindig szives volt átengedni. Végül egy gyönyörü Mária ének, szerzőtől énekelve és játszva, zárta be a sikerült estélyt.

Megjött az áldás. Amit Udvarhelymegye gazdaközönsége reménykedve várt, megjött az áldás azokban az aláhulló esőcseppekben, a elyek csütörtök reggel óta a földet felöntözék. A vetések szerencsésen átteleltek s eddig a legjobb terméssel kecsegtetik a gazdákat. Most a további fejlődés csak attól függ, lesz e elegendő eső? Mert a most az eső és napsugár vannak hivatva arra, hogy a letarolt és téli pusztaságban álló természetet a vegetáció szines köntösébe öltöztessék fel, kalászba hajtsák a buzát s virággal hintsék be a mezőket. A lassu permetezéssel megkezdődött tavaszi esőzés, mint a barométer mutatja, nemcsak muló jelenség, hanem hosszabb ideig fog tartani, melyre igazán szüksége is van most a földnek.

Unitárius estély. A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség vallásos felolvasó estélye f. évi április hó 10. napján d. u. 5 órakor a vármegyeház nagytermében fog — a már közölt müsorral megtartatni. A n. é. közönséget ezuttal is tisztelettel meghivja az egyházközség kebli Tanácsa.

Az uj torjai plebános. *Balázs* Ferencz torjai főesperest Kolozsvárra helyezték át. Helyére *Tunyogi Csapó* Endre parajdi plebánost választották meg, akit e vidéken előnyösen ismernek.

Tüz és tanulság. Az ökörítói katasztrófa nyomán mult számunkban megirtuk, hogy Székelyudvarhely város közönségét állandóan hasonló katasztrófa fenyegeti, valahányszor a szinházterem valamelyes alkalomból közönséggel megtelik. Felhivtuk a tanácsot, hogy az épületet tüzrendészeti szempontból szakértőkkel vizsgáltassa meg, hogy ezáltal az épület Küküllőre néző oldalára vészkijáratok létesittessenek. Közleményünk a közönség széles rétegében visszhangra talált, és mi éppen ezért ujra kérjük az illetékes hatóságot, hogy ez ügyben a lépéseket mulhatatlanul megtenni sziveskedjék.

Erdőterületek felhasználása legeltetésre. A m. kir. földmivelésügyi kormány már évekkel ezelőtt kilátásba helyezte, hogy a székely vármegyékben az erdőterületek egyes alkalmasabb részei helyszini szemlék megejtése után legelőterületek gyanánt kiszakitassanak. Azonban ezen a vármegye földmivelő népének megélhetését valósággal elősegitő intézkedés mind ez ideig foganatositás nélkül maradt. Ma arról értesülünk, hogy Gróf Haller János főispán életre akarja hivni ezen elaludt ügyet s megtette a szükséges lépéseket a földmivelésügyi miniszteriumban a kivánt helyszini szemlék sürgős megejtése végett. Hisszük, hogy sikerrel jár és e régen óhajtott vágya a székelységnek teljesittetni fog.

A háziipari országos szövetkezet igazgatósága folyó hó 17 ikén tartja alakuló közgyülését. A tárgysorozat főpontját természetesen az ügyvezető igazgató *javadalmazásának*, ugyszintén az igazgatóság és felügyelő bizottság *tiszteletdijának* megállapitása képezi. Sőt már a tisztviselők *nyugdijáról* is gondoskodni kivánnak. Valóban ugy tetszik, hogy az egyesület nem is annyira a székely háziipar felkarolását célozza, mint inkább eszközül kiván szolgálni a megélhetéshez.

A közbirtokosság közgyülése. A helybeli közbirtokosság f. hó 3 ikán *Illatky* Miklós elnökletével tartotta évi rendes közgyülését. *Daróczi* János birt. jegyző jelentésében elősorolta a birtokossági tanács tevékenységét, nevezetesen azon fárasztó eljárást, amit a Szabó Ferencz-féle Nagyszegi birtok vásárügyében kellett kifejteni, mig az óhajtott eredményhez vezetett; a csereerdőnek a tilalom alól való felszabaditása érdekében tett lépéseket; az uj legeltetési szabályzatnak sok megfontolást és körültekintést igényelt elkészitését; a telekkönyvi átalakitás befejezését; felemlitette továbbá a birtokosság jövedelmét, mely a Szabó Ferencztől megvett nagyszegi legelő vételárába pótoltatott, ingatlan és ingó vagyonát, mely utóbbi a hazai első Takarékpénztárban lévő 50838 kor. 72 fillérből áll. A pénztárnoki számadás 22379 kor. 31 f. bevétellel, 16992 kor. 68 fill. kiadással és 5386 kor. 63 fill. pénztári maradványnyal elfogadtatott; az 1910. évre vonathozó költségvetést 8660 korona bevétellel és ugyanannyi kiadással szintén elfogadta a közgyülés. Néhai Zakariás Antal helyébe birtokossági tanácstag *Gotthárd* János polgármester lett. Néhány szombatfalvi lakósnak, kik a városi határban birtokosok, az iránti kérelmét, hogy marháikat a városi legelőre hajthassák, elutasitotta a közgyülés.

A Halley-üstökös. Közel hetvennégy évi távollét után ismét megjelent az embari szem előtt a Halley csillagász nevéről elnevezett üstökös. Hetvennégy évvel ezelőtt, május 5-ikén tünt el az égboltról és azóta rohant mérhetetlen nagyságu elliptikus pályáján. A mult szeptember 11-ikén észlelték először visszatérését, az igaz, hogy nem szabad szemmel, hanem fényképező készülékkel. Az előhivott képen, a csillagok között egy parányi vonal homályos képe látszik: az az üstökös. Azután 1910. március 1-én a kieli, ginevrei, johanesburgi csillagdák teleszkópjain keresztül már látták az üstököst. Végre március 31-én megjött a hir, hogy Boszniában szabad szemmel látható volt az üstökös. Magyar földről adták kedden, még pediglen *Dévaról* az első távirati hirt az üstökös megjelenéséről. Tiszta hajnalokon persze az egész országban látható volna az üstökös, ahol hegyek, vagy épületek nem takarják el a keleti horizontot. Az üstökös napkelte előtt egy kevéssel látható, már a mennyiben azt az időjárás megengedi. Az üstökösre való tekintettel a vendéglői ipar megélénkült s a korhely férjek itt is, ott is üstökös várással mentik ki magukat.

Az Erdélyrészi kirendeltség ügykörében a tavaszi vetőmagvak szétosztása van folyamatban. Mintegy 15.000 K. értékü takarmánynövény mag osztatik szét a gazdakörökbe tömörült székely kisgazdák között, hogy ez által az állattenyésztésre utalt székelyföldi mezőgazdaság, uj irányzatában megerősittessék. A takarmány magvakkal való segélyezés és ujabb takarmánynövények meghonositása, valóban áldás vármegyénk közgazdaságára. Megemlitjük kapcsolatosan, hogy a megye egész területén nagymértékben pusztitott a mult évben az aranka (fecskefonál). Valószinü, hogy a kártételnek ez évre is kihatása lesz, különösen akkor, ha a kisgazdák a vetőmag vásárlásánál nem járnak el óvatosan. A termelők legtöbbször visszaéléseket követnek el. Figyelmeztetjük a falu gazdanépét, hogy az állami vetőmagvizsgáló intézet által ólomzárral ellátott here és luczerna magvakat vásárolják, s az ismeretlen kinálattól óvakodjanak. Székelyhidy Viktor helyi megbizott, gazdasági előadásait jórészt befejezte. A legelőjavitási munkálatok, az egyes közbirtokossági és községi legelőkön megkezdődtek s legtöbb helyen szorgalmason végeztetnek. Oroszhegy és Székelyszentkirály községekben a vizvezető csatornák hálozatának munkálata, csövek lefektetése folyamatban van. A többi kérelmező helyi községekben is ezen munkálat fokozatosan teljesitve lesz. Gyümölcsfaoltványok ez év tavaszán, sajnos, nem fognak kiosztatni.

A székelykereszturi kerületben *Ugron* Zoltán földbirtokos, a munkapárt jelöltje, folyó hó 4-én tartotta programmbeszédét. Ellenjelöltje *Ugron* Gábor Kossuth-párti.

x Triesti általános biztositó társulat (Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya-utcza 10. és 12. A „Közgazdaság" rovatában közöljük a Triesti általános biztositó társulat (Assicurazioni Generàli), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégibb biztositó intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, a ki e czélból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet- tüz- szállitmány- üveg- és betörés elleni biztositásokat. Közvetit továbbá jégbiztositásokkat a Magyar jég- és viszontbiztositó r. t. baleset és szavatossági biztositásokat az Első o. általános baleset ellen biztositó társaság, valamint kezességi és óvadékbiztositásokat, eltulajdonitás, lopás, hütlen kezelés és sikasztás elleni biztositásokat és versenylovak, telivérek és egyébb értékesebb tenyészállatok biztositását a „Minerva" általános biztositó részvénytársaság számára A székelyudvarhelyi ügynökség. Marosvásárhelyi Agrár takarékpénztár fiókja, Rösler és Gábor, Sterba Ödön.

A sertéstenyésztés előmozditása. A sertéstenyésztés előmozditása érdekében a földmivelésügyi miniszter körrendeletet intézett Udvarhelyvármegye törvényhatóságához, amelyben rámutat árra, hogy a sertéslétszám szaporitásának és a sertéstenyésztés fejlesztésének egyik legfőbb előfeltétele *a kedvező állategészségügyi viszonyok létesitése.* A sertésvész és a sertésorbáncz elleni védekezés eddig azért nem vezetett a kellő eredményre, mert a betegségek elfojtására előirt intézkedéseket a közönség maga nem tartja be. Az ország sertéstenyésztéshez fűződő rendkivüli fontos gazdasági érdekek megvédése érdekében a földmivelésügyi miniszter felkérte a törvényhatóságokat, tegyenek meg minden lehető intézkedést arra nézve, hogy a sertéstenyésztő és a sertéstartó közönség a betegség bejelentési kötelezettségére s annak elmulasztásából folyó rendkivül káros következményekre, a sertéshullák megfelelő eltakaritásának és a fertőtlenitésnek nagy fontosságára s annak elmulasztásából származó veszélyekre a legkiterjedtebb módon kitanittassék. A miniszter kilátásba helyezi, hogy a maga részéről mindent megtesz a sertéstenyésztés emelésére. Végül utal a miniszter arra, hogy az ország, valamint a külföldi piacokon jegyzett rendkivül magas sertésárak nagymértékben indokolttá teszik, hogy a sertéstenyésztéssel a gazdaközönség minél kiterjedtebben foglalkozzék és a sertéstenyésztést azok is ujból felkarolják, a kik azzal már felhagytak.

Állati betegség. Sertésvész megszünt Székelylengyelfalva községben.

A párisi orvosi akadémia vizsgálata szerint a magyar **Ferencz József**-keserüviz „hashajtó sókban különösen gazdag". Egy berlini világhirü tudós kijelenti, hogy a Ferencz József-vizet gyakran rendeli, mindig megfelelő biztos sikerrel." London egyik legkiválóbb

vegyésze megállapitja, hogy „a Ferencz József-viz a legerősebb az összes Angliában árusitott keserüvizek között“. Még Amerika legismertebb orvosi szaklapja is konstatálja, hogy a valódi Ferencz József-keserüviz használata Amerikában „kiméletes hatása miatt az utóbbi években különösen előtérbe nyomult.“

Szinházi hét.

Annyi bizonyos, hogy Székelyudvarhely város közönsége alaposan rácáfolt arra a nagy műpártolásra, amelyre eddig okkal, vagy okuélkül, büszke volt. A szinház egész héten csaknem kongott az ürességtől; mi kétségtelenül arról tesz bizonyságot, hogy a közönséget elfogta a politikával járó láz és inkább politizál, mintsem szinházba jár, holott ez a szinház sokkal tanulságosabb, sokkal inkább kielégiti az ember lelki szükségletét, mint a másik, a politikai szinház, melyben maga a nagyközönség játszodja végig a darabot, mely telis tele van szenvedelmekkel, csuf mozzanatokkal, gyarló emberi vonásokkal. Az igy előállott politikai láz aztán az oka, hogy a direktor a kivonulást forgatja fejében, noha alig egy hete, hogy felütötte sátorfáját s már is átakarja engedni a teret a másik konkurrens szinháznak. Hát bizony ez szomoru jelenség és e város szellemi életének nem valami előhaladott fokáról szolgál bizonyságul. Ez igy nem maradhat jövőre; ezen segiteni a szinügyi bizottságnak, de magának az értelmes közönségnek áll érdekében. A szinügyi bizottság e héten tartott ülésben immár el is határozta, hogy jövőre a bérleteket maga fogja eszközölni, még pediglen olyanformán, mint az más, a kerülethez tartozó városokban is jól bevált, hogy az előjegyzett bérletek árait havi részletekben szedi össze; ezzel eléri azt, hogy a közönség szélesebb rétegeinél lehetővé teszi a megoszló kiadások folytán, a rendszeres szinkázba járást.

A hetet, melyről itt szó leszen, *Luxemburg grófja*, Lehár Ferenc operettjével kezdték meg. Ez operett megint azok közül való, melyeket nemcsak meghallgatni, hanem meg is akar tanulni a közönség. És ez érthető, mert Lehár zenéjének, dalainak nem rejtett szépségei vannak, aminek a megtalálásához egy állitólagos megértés kulcsa kell; az ő dalainak a szépsége nyilvánvaló, mosolygóan őszinte, csak fül és szív kell hozzá, hogy gyönyörködjünk benne. A darab hőse, Luxemburg ura, egy kedves, könnyelmü, muszka gróf, elegáns, de szegény ördög, mert rengeteg birtoka zár alatt van. Ezzel a jó fiuval, busás honoráriumért, cimzetes feleségül véteti, három hónapra, imádottját, a párisi operaház bájos és szeplőtlen primadonnáját, egy dusgazdag vén orosz herceg, hogy aztán már mint grófnét tehesse meg hercegnőnek. Az átmeneti grófi férj az esküvőn nem is látja a feleségét, ez se az urát, de ismeretlenül találkozva is égő szerelemre gyulnak egymáshoz és a nóta vége az, hogy Luxemburg ifju grófja megváltja becsületét, szerelmét és megkapja feleségül — a feleségét. Ez ügyes ötletből a két bécsi szerző kedves, derült, fordulatos, vidám, sok jelenetében liraiságu darabot teremtett. Luxemburg alakjában szimpátikus, meleg egyéniségének megfelelő szerepet kapott *Szalma* Sándor. *Pataki* Vilma, az énekesnő szerepében igen kedves volt, szép sikert aratott; játéka ugy, mint énekszámai egyaránt tetszettek. A második szerelmes pár, egy modell leányka és egy piktor szerepét *Márkus* Angella és *Baranyay* játszották; kár, hogy az előbbi játékából az elevenség, vidámság hiányzott. Énekszámaik tetszettek. A jó ensemblével vitt előadás *Szilágyi* Aladár érdeme, ki a vén orosz herceg szerepét játszotta jellemző erővel, játékában nem volt semmi sem sablonos és több volt, mint karrikatura. A közönség mindvégig igen jól mulatott és feltünően sokat tapsolt. A darabot hétfőn megismételték, hasonló sikerrel.

Vasárnap Móricz Zsigmond *Sári biró* cimü paraszt vigjátéka volt müsoron. Mi, városi emberek, mindig vágyódunk a falusi csend, az árnyas erdő, a viruló mező, kék mennyboltozat s az itt lévő csendes falusi élet után, mely naivságán, kedvességén kivül mivel sem érinti a lelket. Amikor tehát olyan szindarabot nézünk, vagy olyan irányu könyvet olvasunk, melynek tárgya a falusi életből van meritve, a jóindulat föltétlenül előlegezve van, mert a magyar ember az ilyen műben nem keres valami nagy esztétikát. Ha az ilyen mű találóan, elmésen festi a falusi embert, helyesen mutatja be eszejárását és jellemét, az nekünk elég. A Sári biró pedig ebből a fajtából való. *Szilágyi* Dezső biztos művészi értelemmel, élethű vonásokkal játszotta Sári birónak tetszetős alakját. Mint biróné *Fekete* Etel rokonszenves alakitást nyujtott. Igen jó volt *Szalma* a Jóska szerepében, igazi jóizü paraszt fiu volt. *Harmath* Zseni egy kissé erős vonásokkal látta el Lizi szerepét, bár egyébként tetszett. *Szilágyi* Aladár Pengő Kovácsa megfelelő volt és szivesen adózunk dicsérettel. A sikerhez hozzájárultak *Makkai*, *Ernyei*, ugyszintén *Győző*. Kedden Pásztor József *Tilos a csók* operette ment. Persze, mert tilos volt a csók, annál többet csókolództak benne; s a közönség jól tette, ha a garderobeban künnhagyta prüderiáját. A gyengeelméjüségig naiv darab főszerepét, a királyt, *Szalma* Sándor játszotta, ki egy évi tartó háboruból éppen most jött vissza és a miniszterium mindent elkövet, hogy a feleségével való együttlétet meggátolja, mert hát a törvény értelmében több fiu gyermekre nincsen szüksége az országnak; szóval tilos a csók. Persze a diszes miniszterium igy beszél és akként cselekszik, hogy egész estéken át rándevukra mászkál és csókolódzik. Természetesen a király leleplezi őket s hogy az elcsapást kikerüljék, a törvényt megváltoztatják. Eközben énekelnek oknélkül, sőt táncolnak is s mi több, még vicceket is mondanak. A szereplők igyekeztek a rájuk bizottaknak megfelelni s ha hatás mégsem járt igyekezetük nyomán, az nem az ők hibájuk. *Szalma*, felesége *Márkus*, ugyszintén *Baranyai* és *Pataki*, nemkülönben a három miniszter: *Szilágyi*, *Győző*, *Makkai*, továbbá *Szapári* Janka külön-külön ha elég jók is voltak, de az összjátékban a siker elmaradt.

A botrány szinmü szerdán került bemutatóra. A darabot Bataille irta és Molnár Ferencz forditotta. A darab vakesetből indul, de ezt a szánalom, a sajnálat, a könyörület érzéseivel takarja. Természetesen házasságtörési probléma, de mivel most az enyhébb forma járja, a férj a darab végén megbocsát. Ez minden és a darab mégis nagyon érdekes; a szerető közönséges szélhámos, mi modernné teszi a darabot, bár egy napihirnek való théma, melyet szerző müvészi formába öntt. Az asszony hütlenségét maga árulja el félelmében, a férj azonban azon pillanatban, mikor házából kidobni akarja, meggondolja a dolgot és feleségét elengedi Párizsba, hova tanuságtétel végett van megidézve. Az asszony elmegy, mert nem tudja, hogy férjének már van tudomása bünéről és Párizsban tanuságot téve, volt szeretőjét megmenti. A férj tudja az asszony bünét, de hát ő, morfondiroz, mindig kifogástalan volt-e? Ferioule (*Szilágyi* Aladár) szerette a nejét és most is szereti, amikor az asszony megérkezik fáradtan. Két éjjel nem aludt, nagy izgalmakon ment keresztül, kimerült. Midőn ugy látja, hogy nem tud férje semmit, egy kivánsága van: aludni. Ám a férj nem bir hallgatni s alig hogy egyedül van nejével, ugy néz rá, hogy a nő, mindjárt tudja, hogy a férj előtt semmi sem maradt titokban. Tehát vége mindennek. Legjobb volna meghalni. Szinte jól esik, hogy most vége a bizonytalanságnak, a félelem kinjainak. Ölj meg, mondja a férjének, megérdemlem. De a férje hosszu beszédbe fog. Nem fogja megölni a hütlen nőt, együtt fognak maradni a gyermekek kedvéért és ki tudja, talán valamikor meg is fog bocsátani. Az asszony nem felel, nem mozdul. Elaludt. Mindenki segiti ezt a szerencsétlen asszonyt végig mind a négy felvonáson: minden fény ő reá esik; a szerző irói erejének fénye is. A rendezés, ensemble kifogástalan volt. *Harmath* Zseni a nő szerepét nagy erővel rajzolta meg; első jelenésétől végig drámai volt s minden hatáskeresés nélkül, hatást ért el. Ki is jutott az elismerésből. *Szilágyi* Aladár Ferioula szintén egyenletes, kitünő volt. Szilágyiban a társulat kiváló jó erőt, sok oldalu tehetséges szinészt bir, ki minden egyes alkalommal a legjobbat nyujtja. *Tallián* ez uttal először jutott szerephez. Artenezzoját finoman árnyalta és logáns kalandor volt; játéka nagy tényezője a sikernek. A közönség igen szépen méltányolta a szereplők igyekezetét, mely a darab minden részében érvényre is jutott.

Csütörtökön *Iglói diákokat* ujitották fel, mig pénteken zóna előadásban *Erdész leány* ment. Tepnap, szombaton, este *Rezervistákot* adták. Ma este *Sárga csikó*, holnap, hétfőn, *Liliom* szinmü, kedden *Kurucsló* szinmü van müsorra kitüzve.

KÖZGAZDASÁG.

Az első Magyar Általános Biztositó Társaság közgyülése. Az Első Magyar Általános Biztositó Társ. a napokban tartotta évi rendes közgyülését gróf *Csekonics* Endre v. b. t. t. elnöklete alatt. Az igazgatóság részéről az ügyeket *Ormódy* Vilmos főrendiházi tag adta elő. Az igazgatóság felolvasott jelentéséből, valamint az előterjesztett zár- és mérlegszámlából kitünik, hogy a lefolyt 1909 iki ötvenkettedik üzletév eredményei voltak a társaság működése óta a legnagyobbak s összesitésükben a legkedvezőbb. Az évi 5113728 korona 98 fillér tiszta nyereségből az igazgatóság osztalékul 1500000 korona összeget javasolt, tehát minden egyes egész részvényre 500 koronát, mig a nyereség többi része az alapszabályszerü levonások után a társaság dusgazdag tartalékainak és alapjainak további erősitésére szolgál. Az üzleti eredményekhez méltó volt ezuttal is a társaságnak a közczélok iránt tanusitott hagyományos áldozatkészsége. A közgyülés az összes számadásokat s az igazgatóság, illetőleg az egész kormányzótestület valamennyi javaslatát köztetszéssel egyhangulag elfogadta s az 1909 iki üzletévre vonatkozó felmentvényt minden irányban megadta Az egész részvényenként 500 korona osztalék kifizetését a társaság főpénztára már a legközelebbi hivatalos napon (hétfőn, e hó 14-ikén) megkezdi. A kormányzótestület tagjaiul egyhangulag megválasztattak a következők: Elnök: gróf Csekonics Endre: Alelnök: gróf Zichy János. Választmányi tagok: báró Baich Milán, gróf Bánffy György, gróf Batthyány István, dr. Bródy Samu (uj), Darier Henrik, gróf Erdődy Rudolf, báró Gerliczy Ferencz, Goldberger Berthold, báró Harkányi János, gróf Karátsonyi Jenő, Libits Adolf, Nádasdy Tamás, lovag Schoeller Pál, Szegedy György, Szitányi Géza, báró Uechtritz Zsigmond és gróf Wenckheim Frigyes. Az igazgatóság tagjai lettek: báró Harkányi Frigyes, László Zsigmond, Ormódy Vilmos, Szende Károly, gróf Zichy Nándor; a felügyelő bizottság tagjai: Berzeviczy Albert, Burchard-Bélaváry Konrád, Hajós József, Németh Titusz és báró Radvánszky Géza. Végül Szabó Géza részvényes köszönetet mondott elsősorban ormódi Ormódy Vilmos főrend. vezérigazgatónak, az igazgatóságnak, az egész kormányzótestületnek, s a kitünő tisztikarnak az elért fényes eredményekért és kéri azt jegyzőkönyvbe foglalni. Gróf Csekonics elnök köszönetet mond a kormányzótestület nevében a bizalomnyilvánitásért s ezzel a közgyülés véget ért. — A közgyülés után tartott igazgatósági ülésen az igazgatóság a következőleg alakult meg: Igazatósági elnök lett báró Harkányi Frigyes, vezérigazgató Ormódy Vilmos főrend, helyettes vezérigazgató pedig Szende Károly.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Csász. és kir. udvari szállitók
Erdély legnagyobb butorgyára
Mestitz Mihály és Fiai
Marosvásárhelyt és Kolozsvárt
ajánlják kitünő gyártmányu butoraikat, melyeket 42 év óta fenálló gőzüzemre berendezett butorgyárukban állitanak elő. A butorokhoz csakis első rendü anyag lesz felhasználva.
Óriási választék! Olcsó árak!
Legmesszebbmenő jótállás!
Vidéken meghivásra személyesen mutatjuk be rajzainkat és mintáinkat.

Védjegy: „Horgony“
A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
patieka
egy régjónak biz nyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bodorzsölésnek bizonyult köszvénynél, osuznál és meghülésekné.
Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárlókat óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 szám.

Nem kell senkinek Budapestről
butort hozatnia,
mert
Székely és Réti
butorgyárosokná
Marosvásárhelyen
teljes tömörfa
hálószoba berendezés
mely áll: 2 szekrény, 2 ágy, 2 éjjeli szekrény mávánnyal, 1 mosdó márv. és tükörrel összesen
360 korona.
Ugyanez három részü toilettel
400 korona.
Óriási fuvarmegtakaritás
mert teljes lakberendezéseket Erdély bármely állomására külön megegyezés alapján bérmentve szálitunk.
Vidékre meghivásra személyesen mutatjuk be gazdag mintagyüjteményünket, és kivánságra részletes költségvetéssel és rajzokkal szolgálunk.

Uj butorraktár!

Székelyudvarhelyt, Batthyányi-tér 12. sz. a.

A n. é. közönség becses tudomására adom, hogy a fenti sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő modern

butorraktárt és kárpitosmühelyt

rendeztem be, hol a butorkereskedéshez tartozó mindenféle czikkek beszerezhetők és megrendelhetők. Minden törekvésem mint eddig, ezután is oda irányul, hogy tisztelt vevőimet a legnagyobb pontossággal s lelkiismeretkiszolgáljam. **Kinek butorszükséglete van, ne mulassza el raktáram megtekintését, hol alkalma lesz meggyőződni, hogy butorszükségletét itthon is fedezheti teljes garanczia mellett.**

A nagyközönség becses pártfogását kérve, mert ezáltal polgári kötelességet is fognak teljesiteni, vagyok kiváló tisztelettel

Balázs Károly,
esztergályos és butorraktáros.

T. cz. Van szerencsém a nagyérdemü közönség b. tudomására adni, miszerint **márczius hó elsejével**

férfi szabó-üzletemet

Kossuth-utcza 9. szám alá Tamás Balázs fűszerkeresk. mellé helyezem át.

Hogy a t. közönség igényeinek megfelelhessek, állandó nagy raktárt tartok **hazai és külföldi szövetekben, tavaszi és nyári mintákat** dus választékban. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, u m: Férfi és gyermekruhák készitését a legszebb kivitelben a legolcsóbb árak mellett.

Kérem a helybeli és vidéki közönség becses pártfogását — tisztelettel

MARKÓ ISTVÁN
úri szabó.
Kossuth-u. 9. szám.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt

Gaspari Frigyes és Társai

MEDGYES, Nagykükülllőm.

Faiskolái

leszállitott áron ajánlják összes faiskolai czikkeiket, u m.: Magoncz, kőmagu és csontárgyümölcsfákat. pöszméte és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret, diszcserjéket, gyümölcsfa vadonczokat, sövénynek valót, tülevelü fákat, rózsákat stb. Árengedmény 10%, törpe gyümölcsfáknál 30%, tülevelü (fenyő) fáknál 50%. **Árjegyzék kivánatra ingyen.**

Kalmár rosták.

Lóhereszórók és fecskendők.

Szives tudomásul óhajtjuk hozni, hogy raktárunkon állandóan kapható a **legkitünőbb minőségü Beocsini portland czement** valamint **superfosfát (műtrágya).**

Tartunk raktáron mindenféle **gépeket, tengeri-vető, kapa, cultivátorok** stb. különféle terményeket: **tengeri, tisztabuza, zab, valamint vetőmagvakat. Fajtiszta palack és hordóborokat** a legjutányosabb árak mellett. — Kérjük jóindulatu támogatásukat teljes tisztelettel

Székely Gazdák Szövetkezete
Székelyudvarhely.

Tejszövetkezeti berendezések.

Kühne-féle gépek hizományi raktára.

Árpád-u. 18. sz. a. ház eladó.

mely áll 4 szoba, konyha, kamara, 3 pincéből, s külön udvaron kerttel, fülegoriával. Ertekezhetni: Dr. Nagy Samu ügyvéd és Barabás András árvaszéki elnök uraknál.

Kiadó lakások.

Bethlen-utcza 77. számu házban, szemben az állomással 2 lakás; Szombatfalván a Báthory-utcza 4. számu házban emeleti és földszinti lakás kiadók folyó évi **április** hó 24-től. Értekezhetni Dr. SOLYMOSSY LAJOS főreáliskolai igazgatóval.

Aljszétküldés!

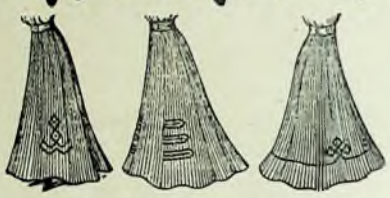

Pontosan az ábráknak megfelelően, a rendelő mértéke szerint készült, pompás szabásu aljakat ajánlunk

5, 8, és 12 kor.-ért.

Kérjen szövetmintákat és mértékvételi utas.

Bármely divatlapból kivágott és nekünk beküldött ábra alapján küldünk szövetminták kapcsán árajánlatot

Lőwy Ernő és Társa
nőiruhavállalata PÉCSETT.
a Dunántul legnagyobb nőiruhakészitő üzeme

Világszerte ismert

kerékpár

ele gáns, könnyü, elörhetetlen

a

Árjegyzéket gratis és franko az egyedül elárusito

Bokor András és Társa.

Pfaff-féle Varrógépraktár!

Felhivom a nagyérdemü közönség szivet figyelmét, hogy a világhirü, **golyós csapágyakon forgó Pfaff-féle Varrógépekre** megkaptam Udvarhely- és Nagykükülllővármegyékre az **egyedárusitást és főraktárt** és czen gépekből ugy ipari, valamint házi czélokra, állandó **nagy raktárt tartok.** Tehát a n. é. közönség figyelmét felhivom, hogy bevásárlásnál csakis oly gépet fogadjon el, megyen a **PFAFF név** mint **védjegy** rajta van mely gépekért a legmesszebbmenő szavatosságot vállalok

Egyben felhivom a n. é. közönség szives figyelmét ujonnan berendezett **Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési üzletemre,** melyekből nagy raktárt és a legolcsóbb napiárban számitom

A n. é. közönség szives pártfogását kérve tisztelettel

ENGLER JÓZSEF.

Motorok! Gazdák! Gőzgépek!

Ha elsőrendü gépet akarnak venni, kérjenek árjegyzéket az Európaszerte hirneves **magánjáró és vontatható benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról.**

Teljes cséplőkészletek.

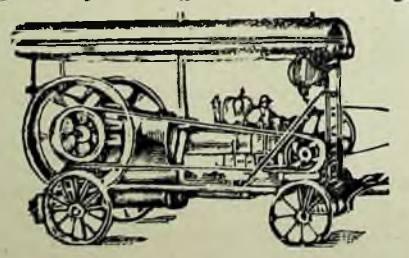

Benzinmotoros kötöző, faaprító gépek vontatásra és magánjáró szerkezettel.
Stabil benzinmotorok. Szivógáztelepek.

Kellner és Schanzer
Budapest, V., Aulich-utcza 2. sz.
Sürgönyczim: „Világosság" Budapest.

CZELL FRIGYES és FIAI

bortermelők és bornagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természtadta valódi erdélyi hegyi borokban.

Hordókban és palaczkokban.

Kitünő saját termésü vörös borok.

Kitünő minőségü és legmagasabb szilárdságu PORTLANDCEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR czégnél.